

bistveno popravljati, kakor tudi nova ne zidati, ne da bi se na primeren način ne vzela v poštev naprava manjkajočih, potem uravnava in širjava že obstoječih uličnih zvez. Pri poslopih, kateri obstanek ovira doseči zakonito cestno širino, kakor tudi izvršitev določenega mestnega regulacijskega črteža, zatorej ni dopuščena delovita nova stavba, ampak samo nova stavba v odobreni stavbinski črti proti povračilu zemljišča, ki se odstopi. V ta namen je obstoječa poslopja in zemljišča dejati pod stavbinsko prepoved. Nasproti se pa pri takih že obstoječih poslopih ne sme odrekati izvrševanje popravil v varstvo njih ohranitve. Stavbinska prepoved izgubi svojo moč s spremembo legopisnega črteža na dotičnem stavišču ali po preteku časa, če občina treh let, računjenih od dneva vročitve stavbinske prepovedi, ne uporabi pridržka regulacije stavbinske črte na stavišču.

Dovolilo za zidanje novih stanovanj je v obče odreči tam, kjer stavišču preté velika nevarnost vode (to določilo je zlasti važno z ozirom na ljubljansko barje), usadi, kameniti plazovi ali druge nevarnosti, ali kjer samotna lega, oziroma na nevarnost proti ognju, na zdravstvo in druge javne stvari zoper to obujajo utemeljene pomisleke. Okolica pokopališč se ne sme zazidati in v mestnem regulacijskem in razširjavnem črtežu je določiti stavbinsko mejo.

Vsaka hiša mora biti narejena tako, da se lahko pride izpod podstrešja in iz vseh stanovanj po ognja varnih stopnicah do hišnega vhoda, ozima pod mlo nebo in v klet. Lesene stopnice narejati ni dopuščeno; isto tako je prepovedana tudi naprava strešnih sob. Prolazni dimniki morajo imeti v svetlem namanj 0,45 m v kvadratu. Pri večji višini jih je v zgornjem delu z železnimi obroči zvezati ter jih z vezmi pritrditi na strešne lemeze.

Vsaka hiša mora imeti svoje glavne in požarne zidove, biti sama za se celotna ter takšna, da more sama za se obstati. V vsakem nadstropju mora imeti obilo vezi v glavnih, srednjih in pročelnih zidovih in za vsak stebrič mej okni. Vezi je napraviti, kjer dolžina to pripušča tako, da gredo zdržema skozi zid. Praviloma je uporabljati potezne vezi. Mešano zidovje dovoljeno je le v kleti in v fundamentu; uporabljanje nabranega kamena je brezpogojno prepovedano.

Plinovodne cevi morajo biti do višine cestnih svetilnic vzdane in cevi za notranjo razsvetljavo hiše ne smejo biti nikoli proste ali z lesom v dotiki. Ravno tako plinove cevi ne smejo biti napeljane pod tlemi stanovanj. Stranišča proti cesti narejati ni dopuščeno.

Obrtnijske raznoterosti.

Shodi proti obrtni vladni predlogi. Na Dunaju so bili mnogi shodi malih obrtnikov in delavcev, ki so se vsi izrekli proti vladni obrtni predlogi. Obrtniki niso zadovoljni, ker se z vladno predlogo ne omeji svoboda velikih podjetnikov, delavcem pa ne ugaja, da bi smel gospodar pridržati plačo za 14 dni kot varščino, da delavec ne izstopi brez postavne odpovedi iz dela. Ta določba je namreč naperjena proti štraj-

kom. — Tudi koroški obrtniki so že napovedali shod o tej zalevi.

Českonemški obrtniki so imeli v Hebu shod in se mej drugim posvetovali o obrtni reformi, izrekli so se za to, da bi se pri volilni reformi osnovala posebna kurija obrtnikov.

Kmetijstvo.

Upornost trt proti trtni uši.

Skušnje so pokazale, da se tiste trte, ki so se lepo razvile in imajo tudi močne korenine veliko bolje upirajo trtni uši, kakor pa slabo razvite trte v slabi zemlji. V ugodni zemlji in pri pravem ravnanju in gnojenju se še evropske trte dolgo kaj uspešno upirajo tej škodljivki. V neugodni zemlji in pri zanemarjenju se pa trtna uš loti tudi ameriških trt. Popolnoma zanesljive trte proti trtni uši menda ni na svetu. Posebno tiste ameriške trte, na katerih se pridelava užitno vino, ne da bi jih bilo treba cepiti, niso tako uporne, kakor so mnogi mislili.

Ker se pa ameriške trte sade največ le zaradi tega, ker so uporne proti trtni uši, je pa treba gledati, da to dobro lastnost tudi ohranijo. Čim boljše ugajajo tla za kako trtno vrsto, tem bujnejše se razvije in tem močnejše korenine naredi. Tako dobro razviti trti uš nič ne škoduje in se tudi v obilnem številu ne naseli pri njenih koreninah. Ugajajo jej le slabo rastoče trte. Če zemlja trti ne ugaja in po vrhu tega še kako ovira njeno rast, se tudi korenina slabo razvije in posledica temu je, da trtna uš tako trto kmalu ugonobi. Večkrat se pri neugodnih okoliščinah ameriška trta ne pokaže nič upornejša kot naša domača. Če pa za trto izberemo jej ugodno zemljo in jej pustimo, da se njeni deli dobro razvijo, postane celo trta take vrste, ki ne slove posebno zaradi svoje upornosti, tako trdna, da jej trtna uš prav nič ne škoduje. Treba je pa trto gojiti v veliki obliki in dati koreninam prostora, da se močno razvijo. Vini-fera navadno ni uporna proti trtni uši, a če se pa dobro zraste, se je pokazalo, da je ostala zdrava v vinogradu, ko je krog in okrog že trtna uš vse uničila. Trti manjše oblike te vrste trtna uš jako hitro ugonobi.

Vinogradar, ki zasaja ameriško trto, mora gledati, da ohrani kolikor je moč njih upornost. Seveda kolikor se tiče ugodnosti zemlje, v tem oziru se da malo storiti. Mali posestnik nima toliko zemlje, da bi izbiral, kje bode napravil vinograd. V njegovi moči je pa drugo vzgajanje trt in njih obrezovanje. On se lahko odloči za obliko, katero bode jim dajal.

Skušnje so tudi pokazale, da upornost trt mnogo povekšuje, ako se jim gnoji z žaganjem ali pa obrabljenim strojnim čreslom. Koliko žaganja in tacega čresla se pogubi, ki bi se dalo ugodno porabiti v vinogradih.

Upornejše nego neposredno rodeče so pa tiste ameriške trte, ki se morejo cepiti. Ker se od taci trti prideluje tudi boljše vino, se priporoča vinogradarjem, da naj take trte sade, če je jim mogoče. Pa tudi pri teh je treba nekoliko gledati na obliko, ako nečemo, da svojo

upornost zgube. Da vzgajamo krepke trte je treba jako gledati, ker nekoliko se že kaže, da polagoma ameriške trte zgubljajo svojo upornost. Ako bi ne gledali, da ohranimo njih krepkost, bi se utegnili pripetiti, da bi čez nekaj desetletij ne bile boljše od naših domačih in bi jih tudi ugonobila trtna uš. To bi pa bila velika nesreča, ker dosedaj še ni znano nobeno drugo že toliko zanesljivo sredstvo proti tej škodljivki. Mnoga sredstva, ki se priporočajo, tudi v naših krajih niso izvedljiva.

Kmetijske raznoterosti.

Nov lovski zakon je predložil deželni odbor štajerskemu deželnemu zboru. Po tem zakonu se bodo smeli v vinorodnih krajih zajci streljati vse leto.

Hipotečna banka osnuje se na Koroškem. Poslovati začne dne 1. julija. Obresti so se določile s 4 %, a jih sme deželni odbor povišati na 5 %.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

VI.

(Dalje.)

3. Varšavski Lukin.

V Varšavi je živel neki Woidzinski. Bil je konjiški stotnik v pokoju in služil še pri Napoleonu v poljskem huzarskem polku, kateri se je nazival v Zlote huzary. Woidzinski se je odlikoval, kakor je bilo znano po vsej Poljski, s svojo ogromno močjo, in se je mogel v tem primerjati z znanim Lukinom, ki je nekdanj zaradi svoje moči slovil po vsej Rusiji. Bil je male postave, a nenavadno tršat in širikopleč. Odpuščen iz službe s pokojnino in uniformo, je navadno hodil v svoji neznansko lepi uniformi, ki se je lesketala zlatih vrvic, čopov, obšitij in gumbic. Za to so ga pa sprva, ko se je bil naselil v Varšavi, večkrat po noči napali lopovi, ko se je oborožen samo s tanko palico brez strahu po ozkih in krivih varšavskih ulicah iz gostilne vračal domov. Pa predrzni lopovi so drago plačali te poskuse. Vsak napad jih je stal mnogo zlomljenih rok, nog, reber in čeljustij ter razbitih lobanj po milosti upokojenega huzarja dveh njegovih močnih pestij. Naposled so varšavski lopovi dobro spoznali, da močne pesti upokojenega stotnika vse zdrobe, in pomirili so se ž njim ter ga opustili vse poskuse, oropati ga. Ko so ga srečali so se mu uljudno ognili, ali so pa pobegnili, ko so zagledali njegovo blestečo uniformo. Vseh slučajev, v katerih se je pokazala njegova moč, tukaj ne morem navajati, navedem le dva slučaja, v katerem se je bila pokazala s posebno sijajnostjo in skrajnostjo.

Šel je nekdanj domu po ozki in nezazidani ulici, ki je bilo na kraju mesta. Po obeh straneh, bili so samo plotovi in še mlada jagnjeta. Nakrat mu pride na proti tolpa pijanih konjiških razgrajčev. Ko so zagledali hu-

zarsko uniformo, so se ustavili in jeli zaganjati v Woidzinskega. Stotnik se je oprl s hrptom na mlad jagnet in rekel razgrajčem z groznim glasom:

— Proč, malopridneži! Pojte svojo pot, če ne vam ne bode dobro.

Dva sta stopila k bivšemu huzarju in ga hotela prijeti za rokav, pa ju je tako proč odbil s pestjo in nogo, da se sta kar zvrnila na tla in zaječala. Drugi so se pa jim zakrohotali. Ostalih osem huzarjev ni hotelo mirovati in pustiti na miru korenjaka. Zanašali so se svojo silo in mu dalje pretili. Tedaj je Woidzinski s svojimi herkolanskimi rokami izruval drobno jagnet s korenino in začel ž njim mahati okrog, kakor s palico. Ko je tako pokazal svojo moč, so razgrajči jo pobegnili proti vojašnici, ki je bila jedna vrsta od konca Vejske ulice. Woidzinski z jagnjetom v roki je tekel za njimi prav do vojašnice. In tje prisedši je poklical častnika, ki je imel dnevno službo in rekel:

Gospod častnik! Prignal sem vam čedo domu. Ukazite jih zapreti, da se ne bodo klatili po mestu in napadali mirnih ljudij, ki se nimajo s čim braniti.

— Drugi pot je Woidzinski šel po noči po Frančiškovi ulici poleg lesenega plotu. Nasproti mu pride konjiška žandarska straža. Bili so štirje prostaki in jeden podčastnik.

— Kdo je? vprašal je Woidzinskega žandarski podčastnik.

— Svoj, odgovoril je stotnik, ki je pa sedaj oblečen v civilno obleko.

— Kdo si? vprašal je dalje podčastnik z vidno namero udariti po njem. — Brž povej, če ne, ti ne bode dobro!

— Hudič! odgovoril je Woidzinski, ki je bil zgubil potrpljenje zaradi žandarjeve nadležnosti.

— Takoj se prepričam, če si res hudič, rekel je podčastnik in se bližal stotniku z vzdigneno sabljo.

— Pusti me na miru in pojdi dalje svojo pot, če ne, te vržem čez plot.

— Takoj ti pokažem, kako je mogoče vreči mene čez plot, zavpil je jezo načelnik straže. Pa predno je mogel s sabljo udariti Woidzinskega po hrptom, ga je ta že bil zgrabil, potegnil s konja in vrgel čez plot. Dva žandarja sta hitela svojemu načelniku na pomč, a hitro sta zletela za njim po zraku čez plot. Ostala dva žandarja sta bežala v vojašnico in sporočila svojemu načelnstvu, da so se srečali s hudičem, ki je vrgel čez plot podčastnika in dva tovariša.

(Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V četrty seji dne 9. januarija predloži vlada stavbeni red za mesto Ljubljano. Posl. baron Schwegel predlaga, naj se voli odsek 9 članov, ki naj pretresa stavbeni red. Se sprejme. — Posl. Pfeifer stavi samostalni predlog,